

Tomáš Hampl: „Science fiction a literární kánon“

bakalářská práce – FHS UK Praha 2008

posudek vedoucího práce

zpracoval: doc. PhDr. Zdeněk PINC

říjen 2008

Vedoucím bakalářské práce Tomáše Hampla jsem se stal po úmrtí dr. Gabriškové na přelomu zimy a jara 2008. Práce byla tehdy již ve vysokém stupni rozpracovanosti a zároveň se zdálo, že autor uvázl na mrtvém bodě. Téma práce se odvinulo od série kursů dr. Gabriškové věnovaných literatuře science fiction a bylo spojeno s bakalářským překladem práce C.Friedmana „Critical theory and science fiction“, o kterou se autor v kompilativně laděné práci především opíral. Druhou část práce měla tvořit analýza díla P.K. Dicka, „Shakespeara sci-fy“, jak jej Friedman nazývá. Autor si kladl otázku, zda je literatura sci-fy dobrou, kvalitní literaturou, se zřejmou intencí odpovědět, že je. Nemám takto položené otázky rád a proto jsem jej vedl k přečtení některých prací z oblasti teorie literatury s nadějí, že se povede alespoň k částečné nápravě nedostatečné průpravy v teoretické oblasti. Usiloval jsem o to modifikovat vstupní otázku ve smyslu: „co je literatura science fiction zač, jaký je její žánr, jaké jsou typické topiky, typická témata, příběhy a výrazové formy?“ Doufal jsem, že na této bázi bude možné ukázat „shakespearovitost“ P.K.Dicka, to jak prostupuje celé spektrum sci-fy literatury, s níž jsem jak čtenář dobře obeznámen. Bez mučení přiznávám, že Dick není zrovna moje krevní skupina, četl jsem od něho jen tři nebo čtyři knihy a ne zcela rozumím tomu, proč právě tento autor se těší tak utkvělé a vytrvalé pozornosti mladé generace. Kolega Hampl osvědčil píli a pracovitost, s porozuměním přečetl Curtia a k svému i mému překvapení zjistil, že právě na materii novel a románů Dickových se bude tento záměr prokazovat jen stěží. Mnohem snáze se získané poznatky daly uplatnit na klasických autorech starší literatury sci-fy. Zejména dílo J. Vernea se k tomu hodí příkladně. Hampl tedy přečetl několik dalších kvalitních teoretických prací, ale ty jej opět od úkolu interpretace Dickových textů spíše odváděly. V této fázi už začalo být jasné, že interpretace literárního textu není Hamplova silná parketa a tak nakonec ze záměru interpretovat Dickovo dílo zůstalo v textu práce nepatrné torzo, které je navíc přiznanou a odkázanou parafrází Friedmanova výkladu. Souvislost – tedy určité sjednocení, řekněme žánrové, výklady tří jako příklad vybraných autorů, Vernea, Čapka a Dicka, se tedy v práci hledá jen obtížně, zvláště když obšírná interpretace Čapkova Krakatitu netvoří předěl mezi pozicí Verneovou a Dickovou. Záměr totiž byl: ukázat, jak z relativně pokleslého literárního žánru verneovky, přes středoškolsky kanonizovanou kvalitní četbu (Čapek) přešel žánr sci-fy k osobitosti Dickově. Autor však narazil na sugestivní girardovskou otázku po tom, co je a co není román, respektive otázku rozdílu mezi romaneskním a romantickým a odpověděl na nepoloženou otázku, že k žánru sci-fy patří forma románu. Nechci otevírat diskusi na toto téma už proto, že odpověď není v práci explicitně formulovaná a po mém soudu je i mylná, v případě Verneově nepochybně, v případě Čapkově, obávám se jakbysmet. Celkově je tedy práce převážně kompilační povahy, navíc kompilace není provedena vždy čistým způsobem. Citační technika není uplatněna důsledně, vyskytují se nepřiznané sekundární citace a parafráze, jež jsou patrně převzaty z publikací, jež se zabývají dějinami sci-fy. Zvláště nedbale je zpracován seznam literatury. Postrádám kritérium, podle kterého byl řazen, vyskytují se práce v textu citované, jež v seznamu nejsou, závěrečná poznámka

v seznamu je dosti nejapná. S trochou dobré vůle ji lze chápat jako neobratný pokus o omluvu. Obsahuje-li však formulaci, že seznam je „samozřejmě značně nekompletní“, zůstává nad ní rozum stát.

Práce tedy není příliš zdařilá, ale nemyslím si, že by bylo rozumné práci vrátit k přepracování. Práce totiž ukazuje, že dlouhodobý a důkladný čtenářský zájem o literaturu sci-fy není dostatečným základem pro napsání literárně teoretické bakalářské práce. Také základní teoretický opěrný bod „Critical Theory and Science Fiction“ C. Friedmana, práce, kterou neznám a do které jsem pouze několikrát nahlédl, asi není pro tento účel příliš vhodná, i když se těší jistému renomé a doporučuje ji i fakt, že ji vydalo universitní nakladatelství. Pokusy o nápravu, jež stály hodně úsilí, narážely na tyto dvě bariéry a výsledný exefekt spíše nepřinesly.

Práci hodnotím jako spíše „dobrou“ než „velmi dobrou“ kolem 25 FHS bodů v závislosti na kvalitě obhajoby.